

УДК [378.147:51]:37.026

О. Г. САПРУНОВА

аспірант

Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди

ДИДАКТИЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ОБДАРОВАНOSTІ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті розглянуто поняття “умова” та “дидактична умова”. З’ясовано особливості змісту початкової освіти інтелектуально обдарованих школярів. Охарактеризовано основні стратегії, підходи, форми організації навчання та найефективніші методи роботи з цією категорією учнів. Визначено певні дидактичні умови, які сприятимуть ефективному розвитку інтелектуальної обдарованості учнів початкової школи.

Ключові слова: дидактичні умови, навчальна інформація, інтелектуально обдаровані учні, особистісно орієнтоване навчання, початкова школа, методи навчання.

Нині проблема розвитку інтелектуальної обдарованості в учнів початкової школи є досить актуальною. Для підвищення ефективності процесу навчання учнів початкової школи необхідно максимально сприяти розвитку інтелектуальної обдарованості школярів у навчанні, мінімізувавши прогалини в навчальній інформації при переході з одного етапу навчання на інший. Для цього слід обґрунтувати певні дидактичні умови, які сприятимуть ефективному розвитку інтелектуальної обдарованості в учнів початкової школи.

Проведений аналіз наукової літератури дає підстави стверджувати, що в руслі гуманістичної педагогіки питанням особистісної орієнтації навчально-виховного процесу займалися І. Бех, М. Берулава, З. Гатилова, Ю. Мальований. Вони розробили основні ідеї, реалізація яких сприятиме всебічному розвитку інтелектуальної обдарованості учня початкової школи. У межах нашого дослідження окреслена проблема розглядалась у психологічних працях Г. Абрамова, Б. Ананьєва, Л. Виготського, А. Маслоу, С. Рубінштейна, Л. Анциферової, В. Давидової, Г. Ковальова. Вчені підкреслюють, що особистість – унікальна, цілісна та здатна до саморозвитку система, відкрита для контактів і зовнішнього впливу. Питання підтримки обдарованих учнів та особливості їх навчання висвітлено у дослідженнях А. Балацінової, Л. Григорова. Методи та прийоми розвитку інтелекту дитини розкриті А. Губенко, Н. Шиповою, І. Петровським.

Мета статті полягає в обґрунтуванні дидактичних умов, які сприятимуть ефективному розвитку інтелектуальної обдарованості в учнів початкової школи.

Для успішного функціонування й розвитку будь-якого процесу необхідна наявність певних умов. Умова в логічному аспекті розуміється як обставина, відповідно до якої відбувається що-небудь [10, с. 729].

Розглянемо, як у науковій літературі вчені трактують поняття “дидактична умова”.

У термінологічному (“дидактичні правила”, “педагогічні можливості”, “педагогічний вплив”, “дидактичні умови” тощо) та функціональному плані дидактичні умови висвітлюються по-різному.

У дидактиці під умовами розуміється не тільки середовище, в якому здійснюється навчально-пізнавальний процес, але і те, як і за допомогою яких засобів цей процес функціонує, тобто дидактичні умови розглядаються як забезпечення навчального процесу засобами педагогічного впливу і взаємодії з учнями (наявністю номенклатури цілей навчально-пізнавального процесу, критеріями відбору та структурування навчальної інформації, принципами відбору методів і засобів навчання тощо).

Поняття “дидактичні умови” найбільш повно та змістовно обґрунтовано В. Андреевим: “Дидактична умова – це обставина процесу навчання, що є результатом цілеспрямованого відбору, конструювання та застосування елементів змісту, методів (прийомів), а також організаційних форм навчання для досягнення певної дидактичної мети” [1, с. 54].

У своєму дослідженні, взявши за основу визначення В. Андреева, розуміємо під *дидактичними умовами такі обставини процесу навчання в початковій школі, що є результатом цілеспрямованого відбору, конструювання та застосування елементів змісту, методів (прийомів), а також організаційних форм навчання, які сприятимуть ефективному розвитку інтелектуальної обдарованості в учнів початкової школи.*

Аналіз досліджень з проблеми розвитку обдарованості показав, що існує достатня кількість умов, які сприяють ефективному розвитку обдарованості школярів. Розглянемо основні з них, що дасть можливість на основі аналізу виокремити дидактичні умови для нашого дослідження, а саме такі, які сприятимуть ефективному розвитку інтелектуальної обдарованості в учнів початкової школи.

О. Ващук у своєму дослідженні зазначає, що, вивчаючи потреби інтелектуально обдарованих учнів, слід виділити саме такі дидактичні умови, які сприяють успішній реалізації обраного дослідження:

- педагогічна підтримка з боку вчителів;
- мотивація навчання (внутрішні та зовнішні мотиви, пізнавальна активність, прагнення до забезпечення прогнозованого майбутнього) [5, с. 110].

Наукове дослідження О. Антонової та Ю. Клименюк [2, с. 44] ґрунтується на припущенні, що рівень інтелектуально обдарованих учнів підвищиться, якщо з цією метою будуть реалізовані такі умови:

- активна спрямованість занять на розумовий розвиток дитини;
- широкий доступ до джерел різноманітної інформації для самостійної роботи учнів.

І. Бабенко [3, с. 10] вважає, що ефективному розвитку інтелектуально обдарованих учнів сприяє педагогічна підтримка та педагогічний супровід вчителем інтелектуально обдарованих учнів.

Л. Хамідулліна стверджує, що розвитку обдарованих дітей сприятимуть такі умови:

- психолого-педагогічна ідентифікація розвитку обдарованості учнів молодшого шкільного віку, що враховує диференціацію ознак обдарованості і відповідних рівнів (високий, середній, низький рівні) компонентів (пізнавальна мотивація, інтелектуальний розвиток і здатність до творчості) обдарованості;
- адаптація учнів початкової школи з урахуванням їх вікових особливостей;
- розвиток обдарованості учнів молодшого шкільного віку в процесі вивчення математики на основі особистісно орієнтованого підходу [12, с. 33].

С. Єрмаков та В. Рафікова переконані, що ефективний розвиток інтелектуальної обдарованості учнів початкової школи відбувається за умови поєднання розвитку теоретичного мислення та інтелектуальних здібностей [9, с. 131].

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що для підвищення ефективності навчального процесу та рівня якості освіти інтелектуально обдарованих учнів, здобутої в початковій школі, необхідно впровадити такі дидактичні умови ефективного розвитку інтелектуально обдарованих учнів, як:

- урахування особистостей змісту початкової освіти та навчального матеріалу в навчанні інтелектуально обдарованих учнів у процесі формування в них інтелектуальних умінь;
- упровадження особистісно орієнтованого підходу в навчання інтелектуально обдарованих учнів;
- застосування інтелектуальних технологій та методів у ході навчання обдарованих учнів.

Обґрунтування першої дидактичної умови. Розвиток інтелекту і відчуттів обдарованих школярів відбувається нерівномірно, тому слід урахувати особливості змісту початкової освіти та навчального матеріалу в навчанні інтелектуально обдарованих учнів, оскільки в обдарованій дитини, у її батьків та вчителів часто виникають проблеми різного характеру, пов'язані із особливостями прояву інтелектуальної обдарованості дитини. Великий внесок у розуміння проблем, що виникають в обдарованих дітей, зробила М. Холодна [13, с. 163]. Серед основних проблем, які виникають в інтелектуально обдарованих учнів молодшого шкільного віку, дослідниця виокремлює такі:

- навчальна програма нудна і нецікава для інтелектуально обдарованих дітей;
- школярам подобаються складні ігри і нецікаві ті, якими захоплюються їхні однолітки, тому обдарована дитина може опинитися в ізоляції;
- обдаровані діти не схильні до конформізму, особливо якщо стандарти не збігаються з їхніми інтересами;

– ця категорія учнів замислюється над такими явищами, як космос, смерть, природа, життя людей, релігійні вірування і філософські проблеми тощо [13, с. 163].

Так у зарубіжній школі найчастіше використовують такі стратегії навчання інтелектуально обдарованих дітей: прискорення, збагачення, створення спеціальних шкіл і класів для обдарованих дітей (відокремлене та спеціальне навчання) розподіл за потоками, сетами, бендами тощо.

Прискорене навчання враховує здатність інтелектуально обдарованих дітей швидко засвоювати навчальний матеріал, може відбуватися завдяки ранньому навчанню дитини у школі, “перестрибуванню” через класи, переходу до старшої вікової групи.

Прискорення – ефективне навчання, де відбувається спеціалізація навчальних програм відповідно до інтересів учнів, їх схильності до певної галузі знань, а також у приватних школах, де навчаються здебільшого учні з високим рівнем розумового розвитку. Слід також віднести до таких шкіл і ті, в яких навчальний процес інтелектуально обдарованих школярів відбувається за навчальною програмою науково-педагогічного проекту “Інтелект України”. Така стратегія найкраще “спрацьовує” у процесі навчання дітей з математичними здібностями і схильністю до іноземних мов.

Стратегія збагачення в навчанні інтелектуально обдарованих дітей з’явилася як альтернатива прискоренню. Розрізняють вертикальне збагачення, яке передбачає швидке просування до вищих пізнавальних рівнів у галузі предмета вивчення, й горизонтальне, спрямоване на розширення галузі знань предмета [2, с. 124].

Важливе місце у вирішенні проблеми навчання інтелектуально обдарованих учнів посідають форми організації навчання. Дослідники, серед них Н. Волкова [6, с. 234], наголошують на таких формах, як розподіл за потоками, сетами, бендами; створення спеціальних класів і спеціальних шкіл для обдарованих дітей (відокремлене та спеціальне навчання).

Проте більшість зарубіжних учених вважає недоцільним навчання дітей у гомогенних класах, оскільки за такої форми навчання певною мірою відбувається соціальна дезінтеграція обдарованих особистостей: навчання ізольовано від однолітків може мати негативні наслідки щодо загального, соціального та емоційного розвитку.

У роботі з інтелектуально обдарованими дітьми можуть бути використані різні форми навчання: індивідуальні, фронтальні, групові тощо.

Поряд із вищезазначеним, необхідно закласти основи формування інтелектуальних умінь. Оволодіння інтелектуальними вміннями істотно сприяє підвищенню продуктивності праці школярів. Під дидактичними умовами формування інтелектуальних умінь школярів будемо розуміти взаємозалежну сукупність компонентів навчально-виховного процесу, яка забезпечує розвиток їх інтелектуальної сфери у процесі навчання предметів певних циклів, а тому обов’язковим є врахування особливостей змісту початкової освіти та змісту навчальної інформації.

Найчастіше групою навчальних предметів, що забезпечують процес формування інтелектуальних умінь, вважають предмети природничо-математичних дисциплін. На наш погляд, ефективне і цілісне формування інтелектуальних умінь відбувається також під час вивчення предмета “Еврика”, який викладається в загальноосвітніх навчальних закладах, учні яких вчаться за науково-педагогічним проектом “Інтелект України”. Дослідження проблеми формування інтелектуальних умінь школярів потребує визначення змісту навчання основних предметів: математики, еврики, української та англійської мов. На заняттях з еврики розглядаються завдання, що формують вміння логічно міркувати та застосовувати закони логіки.

Аналіз сучасних підручників дає можливість виділити основні типи вправ, що використовуються при вивченні мовно-літературних предметів і які можна застосовувати для формування інтелектуальних умінь: визначити тему тексту; виділити в тексті головне і другорядне; поділити текст на закінчені змістові частини; знайти в змістових частинах ключові слова; дібрати заголовки до виділених змістових частин; поставити запитання до окремих висловлювань; визначити основну думку кожного висловлювання; у кожному мікрвисловлюванні виділити речення, яке максимально передає зміст; виділити основні композиційні частини тексту; визначити проблемне запитання, яке постає на основі аналізу змісту тексту; сформулювати запитання до кожної змістової частини; скласти план і оформити його питальними, розповідними або спонукальними реченнями тощо.

Отже, важливість врахування особливостей змісту загальної середньої освіти та навчального матеріалу в процесі вивчення математики, еврики та предметів мовно-літературного циклу є однією з необхідних дидактичних умов формування інтелектуальних умінь учнів початкової школи, що сприяють розвитку інтелектуальної обдарованості школярів.

Обґрунтування другої дидактичної умови. Головною умовою при визначенні змісту роботи з обдарованими школярами є особистісно орієнтоване навчання в освітній установі, спрямоване на розвиток і саморозвиток учня, становлення його як особистості з урахуванням індивідуальних особливостей, інтересів та здібностей.

Науковці (Ш. Амонашвілі, І. Бех, О. Бондаревська, Т. Лопатіна, Ю. Мальований та ін.) вказують на те, що особистісно орієнтований підхід до навчання має спиратися на ідеї гуманістичної педагогіки – педагогіки розвитку, яка орієнтується не на середньостатистичний рівень, а передбачає можливість вищих досягнень для школярів. Тому до основних чинників, які визначають мету та завдання сучасної освіти, належать формування в суспільній свідомості нової концепції ставлення до людини, що передбачає утвердження педагогіки ненасильства; підвищення актуальності загальнолюдських проблем; збільшення рефлексивності людини; нове розуміння особистості та її соціальної ролі; необхідність розвитку особистісних якостей та культури з метою збагачення системи цінностей сучасної людини [8].

На нашу думку, найбільше задовольняє вимоги особистісно орієнтованого навчання інтегральна модель або, принаймні, комбінація кількох моделей з інтегральною, які сприяють ефективному розвитку інтелектуальної обдарованості учнів початкової школи.

Ми ж розглядаємо особистісно орієнтоване навчання з боку педагогіки, тобто як умову реалізації його в педагогічній практиці в процесі розвитку інтелектуальної обдарованості учнів початкової школи. З наукової точки зору особистісно орієнтоване навчання розглядається як етико-гуманістичний феномен, що утверджує ідеї поваги до особистості учня, партнерства, співробітництва, діалогу, індивідуалізації навчання [7, с. 251].

Проте сьогодні не існує його єдиного узгодженого визначення.

І. Бех особистісно орієнтованим називає таке виховання, яке спрямоване на усвідомлення вихованцем себе як особистості, на його вільне й самовідповідальне самовираження [4, с. 121].

О. Савченко зазначає, що особистісно орієнтоване навчання – це організація навчання на засадах глибокої поваги до особистості вихованця, врахування особливостей індивідуального розвитку. Ставлення до нього як до свідомого відповідального об'єкта навчально-виховної взаємодії передбачає формування цілісної особистості, яка усвідомлює свою гідність і поважає інших людей [11, с. 351].

І. Якиманська під особистісно орієнтованим навчанням розуміє таке навчання, де головною є особистість дитини, її самоцінність, коли суб'єктний досвід учня спочатку розкривається, а потім узгоджується зі змістом освіти [14, с. 48].

На підставі аналізу наведених означень можна дати визначення: особистісно орієнтоване навчання – це такий тип навчання, за якого відбувається творча взаємодія вчителя й учнів як рівноправних суб'єктів навчання з урахуванням індивідуально-типологічних особливостей учнів, залученням їх особистісних якостей та суб'єктного досвіду, що сприяють розвитку їх інтелектуальної обдарованості.

Отже, особистісно орієнтований підхід у навчанні інтелектуально обдарованих учнів початкової школи є необхідною умовою розвитку інтелектуально обдарованих учнів початкової школи, який:

– дасть змогу розкрити в будь-якому школяреві його креативні можливості і задовольнить власну потребу в перебудові навколишнього світу і самого себе;

– охопить всі етапи навчання учня і дасть можливість конструювати освітній процес не в пасивно-змістовній ноті, а у вигляді діалогу педагога і учня.

Обґрунтування третьої дидактичної умови.

На думку В. Робінсон, викладачам, які працюють у групах, де є інтелектуально обдаровані діти, варто обирати швидкий темп проведення занять, стимулювати прагнення ризикувати в процесі навчання, заохочувати школярів до рефлексії і пізнання для самостійного навчання, орієнтувати

на можливості, які їм відкриваються поза межами навчального закладу тощо [16, с. 102].

Б. Кер зауважує, що найбільш ефективними є ті методи організації творчої навчальної діяльності обдарованих учнів початкової школи, які поєднують у собі гру, емоційне захоплення, дослідну діяльність і дискусії [15, с. 112].

Серед методів навчання інтелектуально обдарованих учнів повинна превалювати самостійна робота.

Контроль за їх навчанням має стимулювати поглиблене вивчення, систематизацію, класифікацію навчального матеріалу, перенесення знань у нові ситуації, розвиток творчих елементів у їх навчанні.

Домашні завдання повинні мати творчий, диференційований характер. Вищеперелічені аспекти, які мають бути органічно вплетеними в уроці, доповнюються системою позакласної та позашкільної роботи: виконання учнем позанавчальних завдань; відвідування гуртка, огляди-конкурси художньої, технічної та інших видів творчості, зустрічі з ученими тощо.

Узагальнюючи досвід роботи сучасних фахівців, викладений у психолого-педагогічній літературі, можна визначити найефективніші сучасні форми та методи роботи з інтелектуально обдарованими дітьми, спрямовані на розкриття потенціалу креативності, а саме:

1. Методи психолого-педагогічного супроводу особистості: метод моделювання проблемно-насиченого виховного середовища; метод стимулювання групової та індивідуальної рефлексії; метод проблемно-конструктивного тренінгу; метод педагогічного сприяння; метод емпіричної акумуляції; метод суб'єкт-суб'єктного діалогу.

2. Методи суб'єктної актуалізації: метод перспективного самопізнання; метод групового прогнозування; метод інтерактивної взаємодії; метод проектування особистісних досягнень; метод евристичних досліджень; метод продуктивної самореалізації.

До спеціальних завдань, що сприяють формуванню в учнів інтелектуальних умінь, можна зарахувати такі:

1) завдання із структурування навчального матеріалу для засвоєння елементів міжпредметного знання: фактів, величин, законів, теорій тощо;

2) завдання із структурування міжпредметних теорій (основа, ядро, висновки);

3) завдання, пов'язані із роботою над текстовою структурою (виділення головного і допоміжного, встановлення логічних зв'язків між текстовими структурами, схематичне зображення причинно-наслідкових, логічних, функціональних зв'язків між семантичними структурами тощо);

4) завдання, пов'язані з розробкою дидактичних засобів: узагальнених таблиць, моделей, схем, рисунків тощо.

Отже, інтелектуально обдаровані діти – це діти, які різко виділяються із середовища ровесників високим розумовим розвитком, що є результатом як природних задатків, так і сприятливих умов навчання та виховання. Методи і

форми роботи з інтелектуально обдарованими учнями перш за все мають органічно поєднуватися з методами і формами роботи з усіма учнями школи і водночас відрізнятися своєрідністю. Можуть використовуватися, зокрема, тематичні і проблемні міні-курси, “мозкові штурми” у всіх варіантах, рольові тренінги, різні форми науково-практичної роботи або творчих заліків з метою розвитку дослідницьких умінь та мистецької активності тощо.

Висновки. Таким чином, забезпеченню ефективного розвитку інтелектуально обдарованості учнів початкової школи сприятимуть такі дидактичні умови: урахування особливостей змісту початкової освіти та навчального матеріалу в процесі навчання інтелектуально обдарованих учнів при формуванні у них інтелектуальних умінь; упровадження особистісно орієнтованого підходу у навчання інтелектуально обдарованих учнів; застосування інтелектуальних технологій та методів при навчанні цієї категорії учнів.

У зв'язку з розширенням поля дослідження проблеми розвитку інтелектуально обдарованих учнів початкової школи перспективним напрямом подальшої роботи є висвітлення питань щодо доповнення навчального матеріалу в процесі навчання інтелектуально обдарованих учнів для ефективного розвитку їхньої інтелектуально обдарованості.

Список використаної літератури

1. Андреев В. Эвристическое программирование учебно-исследовательской деятельности / В. Андреев. – Москва : Высшая школа, 1981. – 240 с.
2. Антонова О. Є. Підготовка майбутнього вчителя до розвитку інтелектуально обдарованості учнів початкової школи : монографія / О. Є. Антонова, Ю. М. Клименюк. – Житомир : ЖДУ, 2011. – 263 с.
3. Бабенко І. Є. Соціально-педагогічна підтримка обдарованих дітей у школах США : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / І. Є. Бабенко. – Луганськ, 2011. – 20 с.
4. Бех І. Гуманістична педагогіка: перипетії становлення / І. Бех // Педагогіка толерантності. – 2001. – № 2. – С. 120–123.
5. Ващук О. В. Вивчення потреб академічно обдарованих старшокласників та умов успішної реалізації їх обдарованості / О. В. Ващук // Вісник Житомирського державного університету : зб. наук. праць. – Житомир : ЖДУ, 2013. – Вип. 67. – С. 108–113.
6. Волкова Н. П. Педагогіка : посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Н. П. Волкова. – Київ : Академія, 2001. – 576 с.
7. Дудина М. Н. Педагогіка: долгий путь к гуманистической этике / М. Н. Дудина. – Екатеринбург : Наука, 1998. – 312 с.
8. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; голов. ред.. В. Г. Кремень. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. – С. 626.
9. Ермаков С. С. Соотношение динамики развития теоретического мышления и общих интеллектуальных способностей у одаренных младших школьников : дис. ... канд. псих. наук : 19.00.13 / С. С. Ермаков. – Москва, 2015. – 201 с.
10. Ожегов С. И. Словарь русского языка / С. И. Ожегов. – Москва : Рус. яз., 1986. – 797 с.
11. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи : підручник для студентів педагогічних факультетів / О. Я. Савченко. – Київ : Генеза, 2002. – 368 с.
12. Хамидуллина Л. В. Педагогическое сопровождение развития одаренности учащихся среднего школьного возраста в процессе изучения математики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Л. В. Хамидуллина. – Бирск, 2015. – 176 с.

13. Холодная М. А. Психология интеллекта: парадоксы исследования / М. А. Холодная. – Томск : Изд-во Томского ун-та ; Москва : Барс, 1997. – 246 с.
14. Якиманская И. С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе / И. С. Якиманская. – Москва : Сентябрь, 1996. – 96 с.
15. Kerr V. Encyclopedia of Giftedness, Creativity, and Talent : in 2 vol. / V. Kerr. – Los Angeles : Sage, 2009. – 1112 p.
16. Robinson W. Effective Teaching in Gifted Education: Using a Whole-School Approach / W. Robinson, J. Campbell. – London : Routledge, 2010. – 192 p.

Стаття надійшла до редакції 02.09.2016.

Сапрунова Е. Г. Дидактические условия развития интеллектуальной одаренности в учащихся начальной школы

В статье рассмотрены понятия “условие” и “дидактическое условие”. Проведен анализ исследований по проблеме развития одаренности. Показаны основные проблемы, которые возникают у интеллектуально одаренных младших школьников. Объяснены особенности содержания образования в начальной школе с интеллектуально одаренными детьми и содержание учебной информации. Выделены основные стратегии обучения данной категории учащихся. Освещены самые эффективные методы работы с интеллектуально одаренными детьми начальной школы.

Анализируя научную литературу, автор обозначил определенные дидактические условия, которые будут способствовать эффективному развитию интеллектуальной одаренности учащихся младшей школы.

Ключевые слова: дидактические условия, учебная информация, личностно ориентированное обучение, интеллектуально одаренные учащиеся, начальная школа, методы обучения.

Saprunova Y. Didactic Conditions of the Development of Primary Schoolchildren’s Intellectual Giftedness

Such notions as “condition” and “didactic condition” are considered in the article.

The analysis of the studies on the problem of the development of the children giftedness is done.

Main problems of intellectually gifted primary school pupils are shown.

The peculiarities of the education system in the primary school with intellectually gifted schoolchildren and contents of the teaching information are studied.

The author defined the main strategies of teaching this category of pupils: acceleration, concentration, creating special kinds of schools and classes for intellectually gifted pupils (separated or special kind of education).

Analyzing the scientific literature the author gives special didactic conditions as circumstances of the educational process in the primary school which is the purposeful selection, designing and using elements of the educational content, methods and organizing forms of teaching which will help to develop intellectual giftedness of primary school pupils effectively.

The author came to the conclusion that the formation of gifted pupils’ intellectual skills in primary schools’ educational process is one of the most rational methods of rising teaching effectiveness because the availability of the gifted primary school pupils’ intellectual skills gives an opportunity to make children’s mental work effectively in a short period of time.

Generalizing work experience of modern specialists on the basis of psychology-academic literature the author describes the most effective modern teaching methods of work with intellectually gifted primary school pupils for opening their potential of creativeness.

Key words: didactic conditions, teaching information, personality-oriented education, intellectually gifted pupils, primary school, teaching methods.